

ks. Stanisław Łabendowicz

Eucharystia niedzielna – świętowanie Dnia Pańskiego

Sunday Eucharist – celebration of the Lord's Day

Summary

Sunday, known as the Lord's Day, is a special day during the week, a day dedicated to both God and man. It refers to the great works of God: the creation of the world and man, the resurrection of Christ and the sending of the Holy Spirit. On this day, the Church celebrates the Paschal Mystery of the Son of God, and Christians are obliged to participate in the Eucharist, which is the source and summit of the life and mission of the Church and of every believer. The Sunday Eucharist should be imbued with profound joy at the victory of Christ over sin and death, and with the hope that they will gain eternal life in the glory of God the Most High.

Key words: Eucharist, Sunday, Lord's Day, Lord's Day celebration.

Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2019-2022 realizowany jest pod hasłem: „Eucharystia daje życie”. Autorzy programu, korzystając z metodologii przyjętej przez Benedykta XVI w adhortacji apostolskiej *Sacramentum caritatis*, zaproponowali, by w kolejnych latach skoncentrować się na Eucharystii, jako tajemnicy wyznawanej, Eucharystii jako tajemnicy celebrowanej i wreszcie – Eucharystii jako tajemnicy posłania i chrześcijańskiego świadectwa. W związku z tym pierwszy rok programu realizowany był pod hasłem: „Wielka tajemnica wiary”. Hasło drugiego roku pracy brzmi: „Zgromadzeni na świętej wieczerzy”. Trzeci rok tej formacji będzie przebiegać pod hasłem: „Posłani w pokoju Chrystusa” i ma prowadzić do szukania odpowiedzi na pytania, jak żyć Eucharystią na co dzień i jak dzielić się tym z innymi. Chodzi o ukazanie konsekwencji udziału w Eucharystii, o przejście od tajemnicy, w którą wierzymy i którą celebруем, do tego, by stała się zasadą nowego życia. Program duszpasterski podejmuje próbę tematycznego ujęcia Eucharystii jako tajemnicy wyznawanej, celebrowanej i świętowanej (por. Benedykt XVI, adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis* [SC]). Stanowi kontynuację teologiczno-praktycznej refleksji nad sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego, ale nade wszystko zmierza do pogłębienia świadomości tego, czym jest „święta i Boska liturgia” (KKK 1330). Celem takiego działania jest budzenie w parafiach przede wszystkim eucharystycznej żarliwości wśród duszpasterzy i wiernych świeckich, aby istotowa więź pomiędzy tajemnicą eucharystyczną, akcją liturgiczną i zaangażowaniem na rzecz drugiego, wynikającym z przeżywania Eucharystii jako sakramentu miłości, stała się im bliższa (por. SC 5).

W Księdze Wyjścia odczytujemy słowa: *Dzień siódmy będzie szabatem od poczynku, poświęconym Panu* (Wj 31,15), ponieważ „w sześciu dniach Pan stworzył niebo i ziemię, a w siódmym dniu odpoczął i wytchnął” (Wj 31,17b). W innym miejscu dodaje: „Sześć dni będziesz pracował, a dnia siódmego zaprzestaniesz pracy, aby odpoczęły twój wół i osioł i odetchnęli syn twojej niewolnicy i cudzoziemiec” (Wj 23,12). Z przytoczonych tekstów wynika, że niedziela jest zarówno dniem dla Boga (świętowanie) oraz dniem dla człowieka (odpoczynek). Trzecie przykazanie Dekalogu zobowiązuje chrześcijan do należytego przeżywania Dnia Pańskiego – „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił” (por. Wj 20,8-11). Temu przykazaniu Bożemu wtóruje pierwsze przykazanie kościelne: „W niedzielę i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej i powstrzymać się od prac niekoniecznych” (por. Wj 23,12). Oba przykazania wskazują na fakt, iż właściwie świętowany dzień święty – niedziela jest zarówno dniem Boga, jak i dniem człowieka. Jako dzień poświęcony Bogu winien on przejawiać się przede wszystkim w udziale wiernych we wspólnej Eucharystii. Wskazane jest także, by w tym dniu praktykowali oni również pozaliturgiczne formy oddawania czci Panu, którymi są zwłaszcza adoracja Najświętszego Sakramentu oraz rozważanie słowa Bożego. Z kolei jako dzień dla człowieka powinien być dniem odpoczynku, wytchnienia od spraw codziennych, radosnym czasem spędzanym w gronie rodzinnym, ale również sposobnością wypełnienia przykazania miłości bliźniego objawiającego się poprzez: budowanie jedności, braterstwa, solidarności, zacieśniania więzi międzyludzkich oraz pomocy potrzebującym, zwłaszcza najsłabszym, a także głoszenia Dobrej Nowiny bliźnim.

1. Dzień Pański dniem świętowania dzieła Stwórcy, zmartwychwstania Pana i daru Ducha Świętego

Ludzie różnych epok ustalali sobie dni, w których sprawowali kult religijny, oddając cześć bóstwom, właściwym dla swojej religii. Takim przykładem może być starożytny Rzym, w którym były to aż 132 dni w roku. W Starym Testamencie Żydzi mieli cotygodniowy tzw. szabat (sobotę), będący szczytem hebrajskiego rytu tygodnia. Szabat był siódmym dniem tygodnia, który – zgodnie z biblijnym opisem stworzenia świata – był dniem odpoczynku Jahwe po sześciodniowym dziele stwórczym (por. Rdz 2,2). Dodatkowo ów dzień pobłogosławił sam Bóg i ustanowił go świętym (por. Rdz 2,3). Zwyczaj ten utrzymywał się aż do czasu pojawienia się na ziemi Syna Bożego – Jezusa Chrystusa, który własnym dziełem zbawczym zniósł dotychczasowy sposób obchodzenia starotestamentalnego szabat motywowanego religijnie odpoczynkiem Jahwe. Dzień ten pozostał jako poświęcony Bogu. Wówczas to judeo-chrześcijanie – pierwsi wyznawcy Chrystusa zaczęli stopniowo przenosić rangę tego święta na dzień następny (niedzielę) jako pamiątkę wydarzenia Zmartwychwstania Pana, które miało miejsce rano „pierwszego dnia tygodnia” (por. Mt 28,1; Mk 16,29; Łk 24,1; J 20,1), czyniąc z niego „chrześcijański szabat”. Ten największy cud – powstanie z martwych Syna Bożego – sprawił, że niedzielę uznano jako pierwszy dzień, który otwierał nową rachubę tygodnia (por. Dz 20,7). Ranga wydarzenia zmartwychwstania Syna Bożego sprawiła, że pierwsi chrześcijanie zaczęli świętować oraz celebrować Eucharystię nie w dzień jej ustanowienia, tj. w czwartek, ale właśnie w dzień największego cudu, a więc w niedzielę. Pierwsi chrześcijanie nie przestali jednak doceniać Bożego dzieła stworzenia i tego, co czynił Bóg w historii zbawienia. Dostrzegali jednak także wyjątkowość i odmiennność czasu, zapoczątkowanego przez Jezusa Chrystusa. W związku z tym postanowili świętować pierwszy dzień

po szabacie, czyli dzień zmartwychwstania Syna Bożego¹. Powiązanie niedzieli z faktem Zmartwychwstania leży u podstaw wiary chrześcijańskiej, łącząc w sobie trzy niezwykle ważne rzeczywistości wiary: Zmartwychwstanie, Eucharystię oraz niedzielę jako dzień Pański².

W języku łacińskim niedziela nosi nazwę „dominica”, czyli Dzień Pański. Nazwa ta funkcjonowała już od czasów apostoelskich³. Najlepiej jednak znaczenie tego dnia oddaje język rosyjski, który określa go mianem „воскресение” [waskriesienije], czyli Zmartwychwstanie⁴, gdyż chrześcijanie świętują w niedzielę Paschę Pana, która „promienieje blaskiem chwały zmartwychwstałego Chrystusa”⁵, który zmartwychwstał jako „pierwszy spośród tych, co pomarli” (1Kor 15,20)⁶. To właśnie ze zmartwychwstania Zbawiciela swój początek bierze niedziela⁷. To właśnie w tym dniu pierwsi uczniowie Chrystusa chrześcijanie gromadzili się wspólnie, by słuchać słowa Bożego, celebrować pamiątkę Misterium Pana i oddawać cześć Bogu Trójjedynemu. Obchodzona w ten sposób niedziela stanowiła istotę chrześcijańskiego tygodnia, a także była źródłem i szczytem życia chrześcijan⁸. Podobnie jest i dzisiaj. Niedziela w dalszym ciągu pozostaje dla wyznawców Jezusa „w pełnym znaczeniu tego słowa dniem zgromadzenia liturgicznego, w którym zbierają się wierni «dla słuchania słowa Bożego i uczestniczenia w Eucharystii, aby tak wspominać Mękę, Zmartwychwstanie i chwałę Pana Jezusa i składać dziękczynienie Bogu, który ich odrodził przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa ku nadziei żywej» (SC 106)”⁹.

Dla chrześcijan niedziela jest dniem, w którym w sposób szczególny otrzymują oni dary Chrystusa – dar Ducha i dar pokoju (por. J 20,19-23), podobnie jak miało to miejsce w dniu Pięćdziesiątnicy. Wówczas to zgromadzonym razem na modlitwie Apostołom i Matce Najświętszej zmartwychwstały Jezus udzielił wielkiego daru Ducha Świętego, który z kolei obdarzył ich swoimi darami. W ten sposób Zbawiciel dał początek istnieniu Kościoła. Dzisiaj Duch Święty to Mistyczne Ciało Pana permanentnie ożywia i udziela swoich darów tym, którzy trwają na modlitwie we wspólnocie Kościoła¹⁰. Można więc stwierdzić, iż każda niedziela jest Pięćdziesiątnicą tygodnia, w której wierni „wciąż na nowo przeżywają radosne spotkanie Apostołów ze Zmartwychwstałym, a On ożywia ich tchnieniem swego Ducha” (DD 28). Na szczególny dzień wskazuje również wydarzenie, kiedy to pierwszego dnia po szabacie zmartwychwstały Chrystus ukazał się swoim uczniom zmierzającym do Emaus (zob. Łk 24,13-32)¹¹. Pod koniec I wieku

¹ Por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego umocnieniem wspólnoty Kościoła domowego*, „Forum Teologiczne” 2013, t. 14, s. 70-71.

² Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan*, „Teologia i Człowiek”. Kwartalnik Wydziału Teologicznego UMK” 2020, t. 50, nr 2, s. 113-114.

³ Por. A. Pryba *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 68.

⁴ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *„Zachowujcie niedzielę, a niedziela zachowa waszą rodzinę”. List pasterski na Niedzielę Świętej Rodziny*, Warszawa, 30 grudnia 2012 r.; J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 114-115.

⁵ A. Pryba, jw., s. 69.

⁶ Por. tamże.

⁷ Por. A. Rojewski, *Dzień Chrystusa – dzień Kościoła. Teologiczno-pastoralne aspekty świętowania niedzieli*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1988, t. 41, nr 5, s. 416.

⁸ Por. tamże, s. 415.

⁹ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1167. [dalej: KKK]

¹⁰ Por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 70-71.

¹¹ Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 113-114.

niedziela stała się najstarszym i pierwszym dniem świątecznym wyznawców Chrystusa¹². Potwierdza to św. Ignacy Antiocheński, który w *Liście do Magadlian* (nr 9) pisał: „Ci, którzy żyli według starego porządku rzeczy, teraz otrzymali nową nadzieję. Oni nie obchodzą już więcej soboty, ale «niedzielę», dzień, w którym zrodziło się nasze życie przez Chrystusa w Jego śmierci”. Jednak dopiero edykt mediolański, ogłoszony wspólnie przez cesarza Konstantyna Wielkiego oraz cesarza Licyniusza w 313 roku w Mediolanie, gwarantujący wolność wyznania wiary w Cesarstwie Rzymskim, pozwolił chrześcijanom wyznawać własną wiarę w sposób wolny.

Ojciec Święty Jan Paweł II Jan Paweł II w liście apostolskim *Dies Domini* ukazał całe bogactwo niedzieli, wskazując, iż jest ona dniem świętowania dzieła stwórczego Boga, dniem zmartwychwstania Jego Syna, dniem daru Ducha Świętego, a także dniem nowego stworzenia i zapowiedzią wieczności oraz dniem wspólnoty Kościoła gromadzącej się wspólnie na Eucharystii¹³. Papież określił niedzielę jako „«Paschę tygodnia», podczas której świętujemy zwycięstwo Chrystusa nad grzechem i śmiercią, dopełnienie w Nim dzieła pierwszego stworzenia i początek «nowego stworzenia» (por. 2Kor 5,17)” (DD 1). Niedziela jest dniem, „w którym z uwielbieniem i wdzięcznością wspominamy pierwszy dzień istnienia świata, a zarazem zapowiedzią «dnia ostatniego w, oczekiwanego z żywą nadzieją, w którym Chrystus przyjdzie w chwale (por. Dz 1,11; 1Tes 4,13-17) i Bóg „uczyni wszystko nowe» (por. Ap 21,5)” (DD 1). Misterium Paschalne Jezusa Chrystusa stanowi nie tylko szczyt i zwieńczenie historii zbawienia, ale jest jednocześnie zapowiedzią Jego powtórnego przyjścia w chwale (paruzji). Dlatego też niedziela nazywana jest również dniem ósmym, gdyż symbolizuje ona dzień, który dopiero ma nastąpić, dzień, który będzie trwał bez końca – wieczność. W ten sposób staje się ona dniem nadziei podtrzymującym i dodającym sił wierzącym w Chrystusa w ich ziemskim pielgrzymowaniu¹⁴. W ten sposób niedziela, wskazując na wieczne przeznaczenie człowieka, staje się – jak stwierdza papież Jan Paweł II – „prefiguracją dnia ostatniego, dnia Paruzji (...), a świat, niezależnie od tego, jak długo będzie trwał, już teraz żyje w czasie ostatecznym” (DD 75) do czasu „aż nadejdzie niedziela, która nie zna zmierzchu” (DD 87). Już św. Paweł w liście do Efezjan pisał, że wieczność rozpoczyna się właśnie teraz, tu na tej ziemi (por. Ef 1,10)¹⁵.

Doniosłość niedzieli, jako Dnia Pańskiego, wymaga od chrześcijan uczestniczenia w tym dniu we Mszy Świętej. Udział ten nie jest jedynie wypełnieniem przykazań: Bożego i kościelnego, ale stanowi przede wszystkim wyraz chrześcijańskiej tożsamości Kościoła oraz jest szczególną manifestacją przynależności do Kościoła¹⁶. O wypełnieniu tego niedzielnego obowiązku przypomina Ojciec Święty Jan Paweł II, stwierdzając, iż „jest to powinność, której nie można pominąć, a przeżywać ją należy nie tylko jako wypełnienie przepisane obowiązku, ale jako niezbędny element prawdziwie świadomego i spójnego życia chrześcijańskiego”¹⁷. W innym miejscu dodaje, że „Eucharystia niedzielna, która wiąże się

¹² Por. Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 106. [dalej: SC]

¹³ Por. Jan Paweł II, *Dies Domini*, 12. [dalej: DD]; Konferencja Episkopatu Polski, „*Zachowujcie niedzielę...*”, jw.

¹⁴ Por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 70-71.

¹⁵ Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, 2, s. 119-120.

¹⁶ Por. tamże, s. 111, 115.

¹⁷ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, 36. [dalej: NMI]

z obowiązkiem uczestniczenia całej wspólnoty i odznacza się szczególnie uroczystym charakterem właśnie dlatego, że jest sprawowana w «dniu, w którym Chrystus zwyciężył śmierć i dał nam udział w życiu wiecznym», ukazuje szczególnie wyraziście swój wymiar eklezjalny» (DD 34). Jednak sama obecność na Mszy Świętej nie wystarcza, potrzebne jest także włączenie się wiernych w sprawowanie Eucharystii. Podkreśla to Sobór Watykański II, wskazując, iż „Kościół bardzo się troszczy o to, aby chrześcijanie w tym misterium wiary nie uczestniczyli jak obcy lub milczący widzowie, lecz aby przez obrzędy i modlitwy misterium to dobrze rozumieli, w świętej czynności brali udział świadomie, pobożnie i czynnie, byli kształtowani przez słowo Boże, posilali się przy stole Ciała Pańskiego i składali Bogu dziękczynienie, aby ofiarując niepokalaną Hostię nie tylko przez ręce kapłana, lecz także razem z nim, uczyli się ofiarować samych siebie i za pośrednictwem Chrystusa z każdym dniem doskonalili się w zjednoczeniu z Bogiem i wzajemnie ze sobą, aby ostatecznie Bóg był wszystkim we wszystkich» (SC 48).

2. Niedziela dniem wspólnoty Kościoła – umocnieniem wspólnoty Kościoła domowego

Ojciec Święty Jan Paweł II w liście apostolskim *Dies Domini* pisze, by chrześcijanie „gromadząc się wyrażali w pełni tożsamość Kościoła jako *ekklesja*, zgromadzenia zwołanego przez zmartwychwstałego Pana, który oddał życie w ofierze, «by rozproszone dzieci Boże zgromadzić w jedno» (J 11,52)” (DD 31). Pozwoli to wiernym uświadomić sobie, iż są odkupionym ludem Bożym oraz miejscem w którym urzeczywistnia się tajemnica Mistycznego Ciała Chrystusa – Kościoła¹⁸. Chrześcijanin nie może uczestniczyć we Mszy Świętej indywidualnie, w izolacji od reszty wspólnoty, tak samo jak nie może dokonać samozbawienia. To właśnie wspólnotowe celebrowanie Eucharystii jest jednym z istotnych warunków zbawienia człowieka¹⁹. Każdy chrześcijanin, świętując Dzień Pański poprzez udział we Mszy Świętej, winien umacniać swoją więź Chrystusem Zmartwychwstałym, a dzięki temu pogłębiać jedność wspólnoty rodzinnej i parafialnej. Niedzielną Eucharystia ma charakter eklezjotwórczy. Sprawia, że Kościół staje się wspólnotą – komunią, a członkowie Kościoła domowego – rodziny zacieśniają więzi, co wyraża się we wzajemnej miłości²⁰.

Uczestnictwo w niedzielnej Mszy Świętej regularnie odnawia i pogłębia przynależność do wspólnoty Kościoła²¹. Ojciec Święty Benedykt XVI wskazuje, że Eucharystia „konstytuuje byt i działanie Kościoła”²². Fundamentem istnienia Kościoła jest to, iż jest on wspólnotą dwuwymiarową opierającą się na łączności z Chrystusem i z ludźmi między sobą²³. Wspólnota ta jest rozpoznawalna przede wszystkim podczas niedzielnego gromadzenia się na Eucharystii²⁴. Niedzielną

¹⁸ A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 71-72.

¹⁹ Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 115.

²⁰ Por. Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, 41 [dalej: EE]; Konferencja Episkopatu Polski, „Zachowujcie niedzielę...”, jw.; H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania niedzieli w Polsce*, „Roczniki Liturgiczne” 2009, t. 56, nr 1, s. 425-426; W. Schenk, *Urzeczywistnianie się Kościoła w liturgii*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1981, t. 34, s. 6-13; B. Nadolski, *Urzeczywistnianie się Kościoła w Liturgii w świetle dokumentów Vaticanum II*, Poznań 1981; W. Nowak, *Zarys liturgii Kościoła domowego*, Olsztyn 2000.

²¹ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 422.

²² Benedykt XVI, *Sacramentum Caritatis*, 15. [dalej: SCa]

²³ Zob. R. Rak, *Niedzielną liturgia – świętowanie parafii – centrum duszpasterstwa*, w: J. Krucina (red.), *Niedziela dzisiaj*, Wrocław 1993, s. 69.

²⁴ Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 118.

Msza Święta ma znaczenie nie tylko dla funkcjonowania i formacji wspólnoty kościelnej, ale również wpływa ona na formację wzrostu w wierze poszczególnych osób i całych rodzin, tworzących tę wspólnotę²⁵. W związku z tym winna ona stać się prawdziwym świętem dla każdego wiernego²⁶. Bez udziału w Eucharystii nie można nazwać niedzieli Dniem Pańskim²⁷.

Rodzina jest nie tylko podstawową komórką społeczną, ale jest również zasadniczą częścią wspólnoty Kościoła. Jest ona dana człowiekowi dla doskonałego rozwoju jego człowieczeństwa. Jawi się jako miejsce służby jednego człowieka dla drugiego, troski o dobro wspólne. W niej kształtowane są postawy moralne, społeczne i polityczne potomstwa²⁸. W rodzinie przebiega również podstawowa formacja religijna dzieci. Rodzina chrześcijańska ma stawiać się „Kościołem domowym”. W ten sposób stanowi ona środowisko naturalne jego uobecniania się i jest powołana do budowania królestwa Bożego w dziejach ludzkości poprzez udział w życiu i posłudze Kościoła. Dlatego nazywa się ją „domowym Kościołem”, „małym Kościołem” lub „Kościołem w miniaturce”. W rodzinie, podobnie jak w Kościele, ujawnia się Misterium Trójcy Świętej. Określenie rodziny Kościołem domowym wymusza na niej, aby przedłużało się w niej życie duchowe Kościoła²⁹. Rodzina musi więc urzeczywistniać naturę Kościoła, „musi sama w sobie odzwierciedlać najistotniejsze, jej właściwe elementy rozwoju życia i miłości całego Kościoła Chrystusowego”³⁰. Poprzez udział w życiu i działalności Kościoła powinna ona budować królestwo Boże w dziejach ludzkości. Dzięki temu włączy się w potrójną misję Jezusa Chrystusa: prorocką, kapłańską i królewską³¹.

W życiu sakramentalnym rodziny kluczową rolę musi odgrywać niedzielna Msza Święta. Powinna stać się dla niej „sercem”, centralnym punktem Dnia Pańskiego. Niedziela powinna być przeżyta przez rodzinę w sposób pogłębiony, poprzez przede wszystkim udział w Eucharystii, która jest źródłem jej dynamizmu i apostołatu³². Rodzice poprzez swoją właściwą postawę, także tę odnoszącą się do sfery religijnej, kształtują w swoich dzieciach poprawne nawyki i umiejętności odpowiedniego zachowania się w danej sytuacji. Oni stają się dla własnych pociech pierwszymi nauczycielami i wzorami do naśladowania. Stąd też spoczywa na nich ogromna odpowiedzialność za to niezwykle ważne zadanie. Jeśli chodzi o religijne wychowanie młodego pokolenia, Sobór Watykański II wypowiedział się w następujący sposób: „W tym domowym niejako Kościele rodzice przy pomocy słowa i przykładów winni być dla dzieci swoich pierwszymi zwiastunami wiary i pielęgnować właściwe każdemu z nich powołanie ze szczególną zaś troskliwością powołanie duchowe”³³. Kościół domowy, będąc częścią wspólnoty

²⁵ Por. SC 42; A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 74.

²⁶ Por. A. Pryba, *ibid.*, s. 73.

²⁷ Por. J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 115.

²⁸ Por. J. Koperek, A. Koperek, *Prawo rodziny jako Kościoła domowego do udziału w życiu społecznym*, w: *Rodzina jako Kościół domowy*, red. A. Tomkiewicz, W. Wieczorek, Lublin 2010, s. 588; B. Wolański, *Niedziela dniem Pańskim i świętem rodziny*, „*Teologia Praktyczna*». Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Wydział Teologiczny” 2011, t. 12, s. 82.

²⁹ Por. B. Mokrzycki, *W domowym Kościele*, Warszawa 1989, s. 10-11; A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 74.

³⁰ J. Buxakowski, *Wprowadzenie do teologii duszpasterstwa rodzin*, Pelplin 1999, s. 52; por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 75.

³¹ Por. B. Wolański, *Niedziela dniem Pańskim...*, s. 83.

³² Por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 76-77.

³³ Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 11. [dalej: LG]

Kościół, ogrywa w nim ważną rolę, a mianowicie ma być „jaśniejącym znakiem obecności Chrystusa i Jego miłości także dla ludzi stojących «daleko», znakiem dla rodzin, które jeszcze nie wierzą i dla tych rodzin chrześcijańskich, które już nie żyją konsekwentnie wedle otrzymanej wiary: jest wezwany, ażeby «przykładem i świadectwem swoim» oświecał «tych, co szukają prawdy»”³⁴. W związku z tym niezwykle ważne jest świadectwo życia rodziny chrześcijańskiej, zwłaszcza rodziców, w tym także właściwe obchodzenie dnia świętego. Celebrowanie niedzieli powinno uwzględniać nie tylko cele rozrywkowo-komercyjne, ale przede wszystkim ubogacające wartości duchowe³⁵. Należyta forma świętowania Dnia Pańskiego „może uratować i przywrócić pełną godność życia rodzinnego. Przez wspólne przebywanie i modlitwę rodzice i dzieci uczą się dialogu i bycia razem, trwania w jedności przy Chrystusie i w Kościele oraz wzajemnego wsparcia na drogach codziennego życia”³⁶.

Do obchodzenia niedzieli, jako Dnia Pańskiego, rodzina katolicka winna się należycie przygotować. Podstawowym wymiarem takiego świętowania jest przede wszystkim udział w Eucharystii, która stanowi centrum i szczyt życia chrześcijańskiego. Wskazane jest, aby rodzina – jeśli to tylko możliwe – w komplecie uczestniczyła we Mszy Świętej o jednej godzinie. Równie ważne jest to, by udział ten był godny, czynny i owocny. Jedynie takie uczestnictwo „uczy całą rodzinę, zwłaszcza dzieci, najważniejszych postaw życiowych: wzajemnego wybaczenia sobie krzywd i urazów (akt pokutny), wspólnej modlitwy, umiejętnego słuchania słowa Bożego, czynnej miłości i ofiarności (procesja z darami), wdzięczności i ofiary (Modlitwa Eucharystyczna) oraz pełnego uczestnictwa przy stole Pańskim”³⁷. Choć udział w Eucharystii stanowi „serce” Dnia Pańskiego, to jednak nie wyczerpuje ona w pełni obowiązku świętowania tego dnia. Niedziela jest dobrze przeżyta, jeśli cała przesiąknięta jest dziękczynieniem Bogu za Jego dzieła zbawcze. Dlatego wszystkie wydarzenia, spotkania i podejmowane czynności w tym dniu winny odznaczać się pewnym stylem, różnym od dni powszednich, wyrażającym pokój i radość Zmartwychwstałego Pana³⁸.

Do charakterystycznych wymiarów świętowania niedzieli w rodzinie katolickiej, szeroko rozpowszechnionym w Polsce, należy wspólne spożywanie posiłków w tym dniu. Szczególne miejsce zajmuje tu rodzinny obiad. W ten sposób stół domowy, gromadząc członków rodziny, staje się przedłużeniem stołu eucharystycznego, jednoczącego wspólnotę parafialną. Dlatego też wskazane jest, by posiłek ten miał charakter bardziej uroczysty i był bardziej obfity i bogatszy niż w inne dni tygodnia. Niedzielny obiad jest okazją dla zebrania się zabieganych na co dzień członków rodziny, a przez to jest szansą na wspólne rozmowy, wymianę myśli, podzielenie się swoimi troskami i radościami. Ten wspólnie spożyty posiłek pozwala poczuć członkom rodziny przedsmak wiecznej uczyty w królestwie Bożym³⁹.

³⁴ Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, 54 [dalej: FC]; por. LG 35; Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, 11 [dalej: AA].

³⁵ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 427.

³⁶ Konferencja Episkopatu Polski, *„Zachowujcie niedzielę...”*, jw.

³⁷ H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 425-426; por. E. Marczevska, *Eucharystia w życiu małżeństwa i rodziny*, „Novum” 9:1980, s. 126-138.

³⁸ Por. DD 52.

³⁹ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 427.

Właściwe świętowanie Dnia Pańskiego we wspólnocie rodzinnej może przełożyć się na konkretne postawy jej członków w życiu codziennym, to znaczy uwrażliwić nie tylko na własne problemy, ale również na sprawy bliźnich, zwłaszcza tych najsłabszych. Udział w niedzielnej Mszy Świętej zobowiązuje jej uczestników do dawania świadectwa miłości i podjęcia dzieł miłosierdzia, którego wyrazem mogą być między innymi odwiedziny u osób starszych, samotnych lub chorych. Dzień Pański to także czas pamięci o zmarłych, a więc również okazja do nawiedzenia grobów bliskich i modlitwy w ich intencji⁴⁰. Innymi wymiarami świętowania Dnia Pańskiego są: wspólna modlitwa i udział w nabożeństwach, dzielenie się własnym doświadczeniem wiary, opowiadanie wydarzeń biblijnych i hagiograficznych, lektura Pisma Świętego i prasy katolickiej, oglądanie filmów o tematyce religijnej, odpoczynek od prac niekoniecznych (relaks), zwłaszcza na łonie natury, pozwalający zachwycać się pięknem stworzonego świata i odnajdywać w nim ślady Boga.

3. Działania charytatywne oraz radość i odpoczynek od pracy

Oprócz religijnego wymiaru świętowania Dnia Pańskiego, elementami obchodzenia dnia świętego są także: radość, odpoczynek od codziennej pracy oraz solidarność z bliźnimi⁴¹. Potwierdza to Sobór Watykański II, który w *Konstytucji o liturgii* „*Sacrosanctum concilium*” stwierdza, że niedziela jest „pierwszym dniem świętym, który należy tak przedstawić i wpoić w pobożność wiernych, aby stał się również dniem radości i odpoczynku od pracy” (SC 106). Głęboka radość niedzielnego dnia wypływa ze zgromadzenia się wspólnoty Kościoła na „łamanie chleba” – Eucharystii. Potwierdzają to Dzieje Apostolskie, w których można przeczytać o życiu pierwszych chrześcijan, iż „codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, przyjmowali posiłek z radością i prostotą serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przyniżał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia” (Dz 2,46-47)⁴². Źródłem tej radości jest obecność zmartwychwstałego Chrystusa pośród swoich uczniów, na co wskazuje Piotr z Aleksandrii, stwierdzając, że „Przeżywamy niedzielę jako dzień radości z racji Tego, który zmartwychwstał”⁴³. Niedzielną radość wpływa także z faktu, iż jest ona pierwszym dniem, w którym zrodziło się życie wyznawców Chrystusa, a jednocześnie stanowi ona „dzień ósmy”, który zapowiada wieczną radość w chwale Boga Trójjedynego. Dzień Pański łączy więc w sobie radość i nadzieję świętowania⁴⁴. Pierwsi chrześcijanie wyrażali niedzielą radość poprzez niepodejmowanie postu w tym dniu oraz przez stojącą, a nie klęczącą jak w inne dni, postawę podczas modlitwy⁴⁵. Radość jest także jednym z owoców Ducha Świętego (por. DD 56). W traktacie chrześcijańskim

⁴⁰ Por. Konferencja Episkopatu Polski, „*Zachowujcie niedzielę...*”, jw.

⁴¹ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 428; J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 117.

⁴² Por. A. Rojewski, *Dzień Chrystusa...*, s. 420-421.

⁴³ Piotr z Aleksandrii, *Ep. can. XV*, cyt. za: E. Bianchi, *Niedziela – dzień Pana, dzień człowieka*, Poznań 1998, s. 168; por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 428; A. Zwoliński, *Wychowawczy i kulturowy charakter niedzieli i czasu świętego*, „*Pedagogika Katolicka*” 2010, t. 6, s. 73-74.

⁴⁴ Por. A. Rojewski, *Dzień Chrystusa...*, s. 421.

⁴⁵ Por. A. Zwoliński, *Wychowawczy i kulturowy charakter...*, s. 73; J. Stefański, *Dzień święty chrześcijan...*, s. 117.

Didascalia Apostolorum znajduje się zapis przestrzegający przed niedzielnym smutkiem: „Grzeszy, kto w dniu tym jest smutny”⁴⁶. Radość płynąca z eucharystycznego spotkania ze zmartwychwstałym Chrystusem winna przejawiać się w życiu codziennym chrześcijan, wyrażając się w uczynkach miłości bliźniego oraz promieniować na jego rodzinę i środowisko, w którym żyje⁴⁷.

Niedziela, będąc dniem radości, z czasem stawała się również dniem wolnym od pracy⁴⁸. Sam Bóg dał przykład tego, że oprócz pracy ważny jest także odpoczynek, o czym świadczy autor Księgi Rodzaju, pisząc, iż Stwórca „odpoczął dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął” (Rdz 2,2), a następnie „pobłogosławił ów siódmy dzień i uczynił go świętym” (Rdz 2,3). Tak więc Dzień Pański, jako dzień wolny od pracy, jest zamysłem Boga i wyrazem Jego szczególnej relacji do człowieka⁴⁹. Dzień Pański stwarza bowiem „szansę wyjścia z codzienności i jej trosk, by wejść w Boży świat do życia, w którym człowiek został stworzony”⁵⁰. Dlatego też chrześcijanin, stworzony na obraz Boga, winien naśladować Go zarówno w kwestii pracy, jak i odpoczynku. W ten sposób praca i odpoczynek staną się realizacją planów Stwórcy⁵¹. Dzień święty pozwala bowiem człowiekowi radować się z jego dzieł czynionych w pozostałe dni tygodnia oraz nabrać sił do kolejnego owocnego działania. W świętowaniu Dnia Pańskiego „nie chodzi o odpoczynek dla odpoczynku. Chodzi natomiast o atmosferę, która wiodłaby człowieka do godnego i owocnego korzystania z dnia, który uczynił Pan (Ps 118,24)”⁵².

Obowiązek niedzielnego oddawania czci Bogu oraz powstrzymywania się od pracy nakłada na wiernego Pismo Święte⁵³. O powinności tej przypomina również *Kodeks Prawa Kanonicznego*, który stwierdza: „W niedzielę oraz w inne dni świąteczne nakazane, wierni są zobowiązani uczestniczyć we Mszy Świętej oraz powstrzymać się od wykonywania tych prac i zajęć, które utrudniają oddawanie Bogu czci, przeżywanie radości właściwej dniowi Pańskiemu oraz korzystanie z należącego odpoczynku duchowego i fizycznego” (KPK 1247). Dopuszczalna w tych dniach jest jedynie praca konieczna, mająca charakter pracy służebnej, spowodowana ważnym pożytkiem społecznym lub obowiązkami rodzinnymi, w myśl św. Augustyna, iż „Umiłowanie prawdy szuka czasu wolnego, a potrzeba miłości podejmuje uzasadnioną pracę”⁵⁴. Fakt ten potwierdza *Katechizm Kościoła Katolickiego*, stwierdzając, że „Obowiązki rodzinne lub ważne zadania społeczne stanowią słuszne usprawiedliwienie niewypełnienia nakazu odpoczynku niedzielnego. Wierni powinni jednak czuwać, by uzasadnione powody nie doprowadziły do nawyków niekorzystnych dla czci Boga, życia rodzinnego oraz zdrowia” (KKK 2185). Wynika z tego, iż powstrzymywanie się od pracy niekoniecznej ma na celu umożliwienie chrześcijaninowi realizację wszystkich innych elementów świętowania Dnia Pańskiego⁵⁵.

⁴⁶ *Didascalia Apostolorum*, V 20, 11, cyt. za: E. Bianchi, *Niedziela – dzień Pana...*, s. 168; por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 428.

⁴⁷ Por. A. Zwoliński, *Wychowawczy i kulturowy charakter...*, s. 73.

⁴⁸ Specjalne ustawy z roku 321, wydane przez cesarza Konstantyna, spowodowały, że niedziela stała się dniem odpoczynku, dniem wolnym od prac.

⁴⁹ Por. A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 69-70; A. Rojewski, *Dzień Chrystusa...*, s. 422.

⁵⁰ A. Rojewski, *Dzień Chrystusa...*, s. 425.

⁵¹ Por. A. Zwoliński, *Wychowawczy i kulturowy...*, s. 83.

⁵² A. Rojewski, *Dzień Chrystusa...*, s. 426.

⁵³ Por. Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Katowice, 20 czerwca 1983 r.

⁵⁴ Św. Augustyn, *De civitate Dei*, 19, 19.

⁵⁵ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 428-429.

Czas uzyskany dzięki powstrzymaniu się od pracy w dni świąteczne winien być wykorzystany do ubogacania życia religijnego, rodzinnego, społecznego i kulturalnego⁵⁶. Chrześcijanie, powracając po świątecznej Eucharystii do swojego środowiska, muszą podjąć należne im, jako uczniom Chrystusa, zadanie – uczynić z własnego życia dar dla Boga i bliźniego. Dlatego niezwykle ważne jest, by uświadomili sobie wagę odpowiedzialności wynikającą z tej misji⁵⁷. Wyznawcy Jezusa nie mogą pozostać bezczynni, lecz przeciwnie, winni podjąć postawienie przed nimi zadania⁵⁸. Dla chrześcijanina celebrowanie eucharystyczne nie kończy się wraz z zakończeniem Mszy Świętej w świątyni. Końcowe słowa liturgii: „Idźcie” przynaglają go do postawy misyjnej, postawy wyjścia, do tego, by życiem świadczyć o Chrystusie, głosząc Go wszystkim ludziom⁵⁹. Głoszenie Boga słowem jest ważne, ale podstawową i niezastąpioną formą misji jest świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego. Potwierdza to papież Paweł VI, który stwierdza, iż „Człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków aniżeli nauczycieli; a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami”⁶⁰. Do dzieła ewangelizacji powołani są „wszyscy chrześcijanie, wszystkich diecezji i parafii, instytucji i organizacji kościelnych”⁶¹. Dzieło głoszenia Chrystusa jest niezbędne do urzeczywistnienia misji Kościoła⁶². W związku z tym chrześcijanie muszą być odpowiednio przygotowani do pełnienia tej misji. W ich formacji dużą rolę odgrywają środowiska parafialne, które winny „organizować wokół niedzielnej celebrowania eucharystycznej inne inicjatywy właściwe dla chrześcijańskiej wspólnoty: spotkania przyjacielskie, spotkania służące formacji wiary dzieci, młodzieży i dorosłych, pielgrzymki, dzieła charytatywne oraz różne formy modlitwy. Pozytywną rolę mogą w tym względzie odegrać lokalne ośrodki pielgrzymkowe i sanktuaria, do których wierni mogą pielgrzymować w niedzielne popołudnia”⁶³.

Dzieło ewangelizacji wymaga od ewangelizatora życia zgodnego z głoszonymi prawdami. Na pierwsze miejsce wysuwa się tu wypełnianie przykazania Boga i bliźniego. Tego domaga się także świąteczny charakter niedzieli, który ma także wymiar społeczno-charytatywny. Działalność charytatywna, szczególnie w Dniu Pańskim, była praktykowana już przez pierwszych chrześcijan, którzy dzielili się swoimi dobrami materialnym z potrzebującymi współwyznawcami (por. Dz 2,42-45; 1Kor 16,2). Obecnie również praktykuje się zbiórki dla najuboższych. Innymi przejawami wypełniania przykazania miłości bliźniego jest troska o osoby najsłabsze – starsze, samotne i chore. W ten sposób niedziela, podobnie jak miało to miejsce w starożytności, może być nazwana dniem miłości (*dies caritatis*)⁶⁴.

⁵⁶ Por. Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 67 [dalej: GS]; KKK 2194; H. J. Sobeczko, *Czas wolny i świętowanie w życiu rodzinnym*, w: *Laudate Dominum. Księdzu Profesorowi Jerzemu Stefańskiemu z okazji 65-lecia urodzin i 40-lecia kapłaństwa*, red. K. Konecki, Gniezno 2005, s. 591-601; H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 428-429.

⁵⁷ Por. DD 45; B. Wolański, „Świętowanie niedzieli a misja”. *Teologiczno-pastoralne przesłanki chrześcijańskiego przeżywania dnia Pańskiego*, w: „*Posłani w pokoju Chrystusa*”. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2021-2022. Zeszyt teologiczno-pastoralny, Katowice 2021, s. 30.

⁵⁸ Por. A.J. Skowronek, *Zmącona powierzchnia historii*, „Tygodnik Powszechny” 2012, t. 49, s. 20; A. Pryba, *Świętowanie dnia Pańskiego...*, s. 69.

⁵⁹ Por. DD 45; B. Wolański, „Świętowanie niedzieli a misja”..., s. 27, 30.

⁶⁰ Paweł VI, *Evangelii nuntiandi*, 41. [dalej: EN]

⁶¹ Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 42. [dalej: RMi]

⁶² Por. W. Przygoda, *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, w: *Teologia pastoralna*, t. 1, *Teologia pastoralna fundamentalna*, red. R. Kamiński, Lublin 2000, s. 404; B. Wolański, „Świętowanie niedzieli a misja”..., s. 30-31.

⁶³ B. Wolański, jw., s. 31; por. SCa, 73.

⁶⁴ Por. H.J. Sobeczko, *Elementy kultury świętowania...*, s. 427-428.

Zakończenie

Niedziela – zwana Dniem Pańskim, pierwszym dniem, dniem ósmym – jest szczególnym dniem w ciągu tygodnia, dniem poświęconym zarówno Bogu, jak i człowiekowi. Jest także „najstarszym i pierwszym dniem świątecznym” (SC 106), który „wywodzi się od samego dnia Zmartwychwstania Chrystusa” (SC 106). Nawiązuje ona do wielkich dzieł Bożych: stworzenia świata i człowieka, zmartwychwstania Chrystusa oraz zesłania Ducha Świętego. W tym dniu Kościół obchodzi Misterium Paschalne Syna Bożego (por. SC 106), a chrześcijanie zobowiązani są do udziału w Eucharystii, która jest „źródłem i szczytem życia i misji Kościoła oraz każdego wiernego”⁶⁵. W ten sposób nie tylko oddają oni cześć Bogu Trój-jedynemu, ale przede wszystkim dostępują uświęcenia z Jego strony. Niedziela Eucharystia winna być prześiąknięta głęboką radością z faktu zwycięstwa Chrystusa nad grzechem i śmiercią oraz nadzieją dostąpienia przez nich życia wiecznego w chwale Boga Najwyższego. Z religijnego wymiaru celebrowania Dnia Pańskiego winny wypływać również inne elementy świętowania niedzieli, gdyż Eucharystia „przenika całe życie wiernych, przede wszystkim zaś kształtuje sam sposób przeżywania pozostałej części niedzieli” (DD 72). Do tych wymiarów należy powstrzymywanie się od prac niekoniecznych, które w jakikolwiek sposób mogłyby zakłócać świętowanie Dnia Pańskiego. Zaoszczędzony w ten sposób czas chrześcijanie mogą przeznaczyć między innymi na ubogacanie życia duchowego, pogłębianie więzi rodzinnych, przyjacielskich, korzystanie z dóbr kultury, wycieczki na łono natury, podczas których można podziwiać piękno stworzonego przez Boga świata, czy wreszcie na nabieranie sił do kolejnych owocnych działań. Ważną rolę w świętowaniu niedzieli pełnią także podjęte przez wiernych uczynki miłości bliźniego, w tym także dzieła charytatywne. Niedziela, jako fundament chrześcijańskiego świętowania, winna być dniem przez chrześcijan permanentnie odkrywanym i pogłębianym. Odnajdywanie sensu Dnia Pańskiego jest łaską, o którą należy stale prosić Boga.

Bibliografia

- Benedykt XVI, *Sacramentum Caritatis*, Watykan 2007.
 Bianchi E., *Niedziela – dzień Pana, dzień człowieka*, Poznań 1998
 Buxakowski J., *Wprowadzenie do teologii duszpasterstwa rodzin*, Pelplin 1999.
 Jan Paweł II, *Dies Domini*, Watykan 1998.
 Jan Paweł II, *Ecclesia de Eucharistia*, Watykan 2003.
 Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, Watykan 1981.
 Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Katowice, 20 czerwca 1983 r.
 Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, Watykan 2001.
 Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, Watykan 1990.
Katechizm Kościoła Katolickiego, Pallottinum 1998.
 Konferencja Episkopatu Polski, *„Zachowujcie niedzielę, a niedziela zachowa waszą rodzinę”. List pasterski na Niedzielę Świętej Rodziny*, Warszawa, 30 grudnia 2012 r.
 Koperek J., Koperek A., *Prawo rodziny jako Kościoła domowego do udziału w życiu społecznym, w: Rodzina jako Kościół domowy*, red. A. Tomkiewicz, W. Wiczorek, Lublin 2010.
 Marczevska E., *Eucharystia w życiu małżeństwa i rodziny*, „Novum” 9:1980, s. 126-138.
 Mokrzycki B., *W domowym Kościele*, Warszawa 1989.
 Nadolski B., *Urzeczywistnianie się Kościoła w Liturgii w świetle dokumentów Vaticanum II*, Poznań 1981.

⁶⁵ Synod Biskupów. XI Zwyczajne Zgromadzenie Biskupów, „*Eucharystia źródłem i szczytem życia oraz misji Kościoła*”. *Instrumentum laboris*, 2.

- Nowak W., *Zarys liturgii Kościoła domowego*, Olsztyn 2000.
- Paweł VI, *Evangeliis nuntiandi*, Watykan 1975.
- Pryba A., *Świętowanie dnia Pańskiego umocnieniem wspólnoty Kościoła domowego*, „Forum Teologiczne” 2013, t. 14.
- Przygoda W., *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, w: *Teologia pastoralna*, t. 1, *Teologia pastoralna fundamentalna*, red. R. Kamiński, Lublin 2000.
- Rak R., *Niedzielną liturgia – świętowanie parafii – centrum duszpasterstwa*, w: *Niedziela dzisiaj*, red. J. Krucina, Wrocław 1993.
- Rojewski A., *Dzień Chrystusa – dzień Kościoła. Teologiczno-pastoralne aspekty świętowania niedzieli*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1988, t. 41, nr 5.
- Schenk W., *Urzeczywistnianie się Kościoła w liturgii*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1981, t. 34, s. 6-13.
- Skowronek A.J., *Zmącona powierzchnia historii*, „Tygodnik Powszechny” 2012, t. 49.
- Sobeczko H.J., *Czas wolny i świętowanie w życiu rodzinnym*, w: *Laudate Dominum. Księdzu Profesorowi Jerzemu Stefańskiemu z okazji 65-lecia urodzin i 40-lecia kapłaństwa*, red. K. Konecki, Gniezno 2005, s. 591-601.
- Sobeczko H.J., *Elementy kultury świętowania niedzieli w Polsce*, „Roczniki Liturgiczne” 2009, t. 56, nr 1.
- Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, Watykan 1965.
- Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, Watykan 1965.
- Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Watykan 1964.
- Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, Watykan 1963.
- Stefański J., *Dzień święty chrześcijan*, „Teologia i Człowiek». Kwartalnik Wydziału Teologicznego UMK” 2020, t. 50, nr 2.
- Synod Biskupów. XI Zwyczajne Zgromadzenie Biskupów, *„Eucharystia źródłem i szczytem życia oraz misji Kościoła”. Instrumentum laboris*,
- Wolański B., *„Świętowanie niedzieli a misja”. Teologiczno-pastoralne przestanki chrześcijańskiego przeżywania dnia Pańskiego*, w: *„Posłani w pokoju Chrystusa”. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na rok 2021-2022. Zeszyt teologiczno-pastoralny*, Katowice 2021.
- Wolański B., *Niedziela dniem Pańskim i świętem rodziny*, „Teologia Praktyczna». Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Wydział Teologiczny” 2011, t. 12.
- Zwoliński A., *Wychowawczy i kulturowy charakter niedzieli i czasu świętego*, „Pedagogika Katolicka” 2010, t. 6.

Eucharystia niedzielna – świętowanie Dnia Pańskiego

Streszczenie

Niedziela, zwana Dniem Pańskim, jest szczególnym dniem w ciągu tygodnia, dniem poświęconym zarówno Bogu, jak i człowiekowi. Nawiązuje ona do wielkich dzieł Bożych: stworzenia świata i człowieka, zmartwychwstania Chrystusa oraz zesłania Ducha Świętego. W tym dniu Kościół obchodzi Misterium Paschalne Syna Bożego, a chrześcijanie zobowiązani są do udziału w Eucharystii, która jest źródłem i szczytem życia i misji Kościoła oraz każdego wiernego. Niedzielną Eucharystia winna być prześiąkniętą głęboką radością z faktu zwycięstwa Chrystusa nad grzechem i śmiercią oraz nadzieją dostąpienia przez nich życia wiecznego w chwale Boga Najwyższego.

Słowa klucze: Eucharystia, niedziela, Dzień Pański, świętowanie Dnia Pańskiego.

Ks. dr hab. Stanisław Łabendowicz, prof. KUL – Instytut Nauk Teologicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. ORCID: 0000-0003-1695-2324